

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIO
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger, 5.

ELS NOMS D' ALGUNS

CANDIDATS

VA DE REFORMA

Desde'l primer nombre del pròxim janer, L'ESQUELLA DE LA TORRATXA pensa lluir unes proporcions bastant més grans de les que gasta avuy. Constarà, com ara, de setze planes, però, aquestes seràn més amples y més altes. No's contenta ab ser d'altura; vol ser d'altura y d'amplaria.

A 32 anys, vestir-se de llarg, una bona moxa com L'ESQUELLA, creyém que ningú hi tindrà res que dir. Ja feya temps qu'anava sola; podia anarhi. Però ferla anar sola y curta, per aquets móns-de-déu y de setmanes tràgiques, era una temeritat. Y ara no's creguin qu'això d'allargarli el vestit se fassi obeint a cap pressió de cap *Comité de Defensa*, nó, senyors. Encara que ab l'allargament se li tapin poc o molt les pantorrilles, per això, no perdrà la juvenesa ni'l bon humor, qu'es lo millor del viure.

Per avuy, no volem ni podem ser més explícits. No fós cas que, de aquí a llavors, tornessin a manar els conservadors y, en comptes d'un vestit nou—pobreta—li haguessim de fer una cara nova.

CRÓNICA

CRÍTICA DE CANDIDATURAS

PER tercera vegada en aquest any de 1909 unas eleccions son convocadas. Ab prou feynas esmortuít el remor de las eleccions provincials, comensa el gran soroll de las eleccions de regidors. Hi ha gent á qui exaspera l'aldarull d'aquestas lluytas modernas. A nosaltres ens plau, sempre que 's guardin els deguts respectes al dret de tot-hom y als principis de civilitat. Aixís com al nostre ilustre Gabriel Alomar li agrada escriure las sevas prosas y 'ls seus versos aprop de la mar, sentint la gran remor de l'onatge en revolt, á nosaltres ens agrada parlar de política mentres per la finestra

oberta puja de la plassa pública el clamor del poble.

Altre cop eleccions... Donchs parlem també nosaltres d'eleccions un altre cop.

Tenim sota 'ls ulls las tres candidaturas que 's disputarán la victoria el diumenge vinent. Femne, ab rápida concisió, una serena crítica.

* *

La candidatura radical ha estat proclamada, novament, per la sola y sobirana autoritat del senyor Lerroux. Es aquesta una tara fonamental de la candidatura. Aixó constituheix un imperdonable pecat de lesa democracia, que 'l senyor Lerroux pagaria molt car, si 'ls seus correligionaris no tinguessin tant lligada la vena als ulls.

No está gens bé, senyor Lerroux, aquest procediment. ¿Vol dirnos en quin tractat de democracia ó de radicalisme ha trobat que un home sol, á tall de monarca absolut, designi 'ls candidats que 'l poble haurá de dur al Consistori? Ni 'ls carlins, ni 'ls mauristas, ni 'ls lligayres, ni 'l Comité de Defensa Social son capassos de caure en aquest pecat mortal. Ni cap partit ho consentiria, llevat dels lerrouxistas barcelonins, que tenen á n'en Lerroux com una mena de Pare Sant infalible.

Y lo pitjor del cas es que 'l capdill radical ha confeccionat la candidatura tenint en compte las sevas especialíssimas conveniencias personals. Sembla que en Lerroux, que ha tornat de las Américas fet un perfecte comerciant, ab més comptabilitat que 'l caixer de cà l' Arnús, porta ara un Llibre Major, hont consta la situació de las sevas finansas. Pera fer la candidatura, l'home va obrir el llibre, y va fer una llista dels senyors més ó menys radicals que en diversas ocasions li han cusit els forats de l'ermilla. Y ab aquesta llista y algun qu'altre nom més d'afegidura, formá la candidatura que votarán, com un sol xay, els lerrouxistas barcelonins y forsas aliadas.

Res té d'extrany, donchs, que dels setze noms de la candidatura lerrouxista, n'hi hagin dotze d'absolutament desconeguts. Talment aquells dotze noms semblan pseudónims. Dels altres quatre candidats, dos—en Serraclara y en Mir y Miró—figuravan en el *quadro d'honor* que fa duas senmanas publicá LA ESQUELLA. Y aquests dos recomanables personatges son el plat fort de la candidatura lerrouxista.

Si aixís y tot hi ha gent á qui la candidatura agrada, que 'ls hi fassi bon profit.

* *

En la candidatura de la Lliga Regionalista—ó, per parlar més clar, de la coalició reaccionaria—hi predominan els *senyors Marianos*, com diria l'Amadeu Hurtado, revestits ab el calificatíu de representants de las *forsas vivas*, que pera la Lliga no són altra cosa que 'ls diners.

El senyor Cambó, al presentar els candidats als socis de la Lliga, ho feu una mica ridículament. Pera fer aquell discurs de presentació hauria d'haver pujat dalt d'una cadira, fent abans uns quants entretinguts jochs de mans de barret y mànegas. El discurs vingué á ser alló de: «Aquí verán ustedes, señores...» Un concurrent á l'acte deya graciosament que alló era la lletanía dels candidats—«El senyor Nualart... ora pro nobis.—El senyor Mata... ora pro nobis.—El senyor Pardo... ora pro nobis...»

Nota: Els candidats regionalistas son tretze.

El punt de las donas y també el de la mala estruguesa.

* *

PER ARA NO SE SAB

Fins deixant al tinter la nostra simpatia á las personas y á las ideas de l' esquerra, hem de dir que l' única candidatura que pot anar es la de l' Esquerra. Pel nostre gust, alguna esmena hi fariem. Però en conjunt resulta d' empenta y es digna dels vots y de la confiança de la ciutat. Els nacionalistas republicans, sobretot, han donat un floret de noms que enamora. Ab gent com aquesta y ab un programa municipal com el contingut en el Manifest de l' Esquerra catalana, se pot anar á tot arreu, si 'ls barcelonins hi posan de la seva part els entusiasmes y 'ls vots que calen.

La candidatura de l' Esquerra, pels seus homes y pel seu programa, promet donar bons fruits. No farém aquí un resum del Manifest, perquè estém segurs que 'ls nostres lectors l' han llegit y rellegit ab admiració sincera.

No es, com ha dit el despitat héroe de Besalú, una candidatura de *super-homes*. Es, així sí, una candidatura d' *homes*. Que á n' en Cambó no li agradi, ho compreném. En efecte: comparats ab el senyor Círra y el senyor Mata, en Pere Corominas y en Lluhí y Rissech son unas *inteligencias inéditas*.

WIFRET

— ¿Ahónt han d' anar aquets taulons?

— Espereuvs!... Ja us ho diré un cop fet el escrutini.

EN NEBOT JA HA CELEBRAT UN BANQUET

— Senyors: Vagin com vagin las eleccions, nosaltres podem dir allò: «Que nos quiten lo endrapado».

RECORT

Rocordo que la vaig veure ab un barret fins als ulls; qu'ella al moment va coneixe'm, d'aixó n'estich ben segur, donchs sas galdas s'enrojiren y son cap tombá, caygut.

En cambi jo, alsant la testa, sever, però sense orgull, fit á fit volguí mirarla, més, lliscant igual que un cuch, s'escorregué pressurosa, boy mirantme de reüll, com si fugís d'una pena que portés al seu damunt.

Quan sa silueta 's fonía y s'esborrava allá al lluny, vaig pensar: ¡Déu la perdoni! ¡Prou pena té aquell qui fuig!...

A. Prr

EL CANDIDAT

Al tranvia.

—Cobrador, tingui; es per aquest senyor...

—¡Y ara, senyor Trulls!... ¿Per qué fa aquestas cosas?

—No val la pena... ¿Ja ho sab que 'ls amichs de totas passadas volen que jo sigui concejal?

- ¿Per quin districte 's presenta?
 —Pel de vosté... Cobrador, fassi el favor de cobrar el...
 —Pero si ja tinch billet!... Vosté acaba de pagármel...
 —No m'hi havia fixat... Altrement, sí; 'm presento pel seu districte y..... ¡cobrador!...
 —¿Altra vegada?... ¿No li dich que....
 —Té rahó... ¿Qué vol ferhi?... Soch així. Quan me topo ab una persona simpática, digna, reconeguda, no 'm cansaría may de pagarli el tranvia...
 —Mil gracias, home...
 —De res..... (Lo qu'es aquest vot, el tinch segur.)

*
*
*

Al Pla de la Boqueria.

- ¿Tan dematí pel món, senyor Trulls?...
 —Holal... No m'entench de feyna. Oy, que conto ab vosté...
 —¿Sobres?...
 —Soch candidat en las eleccions del diumenge. Alló ¿sab? compromisos. El Comité s'ha empenyat en presentarme...
 —Programa de la flamarada, naturalment....
 —De lo més tremendo que pugui vosté imaginar-se. Conti: Abolició de tot lo existent, implantació de tot lo no existent, liquidació social, nivellació de las fortunas....
 —¡Molt bé!... Lo qu'es el meu vot ja 'l té segur.
 —Gracias!... Aquí te unas quantas candidaturas...

PARLANT DE 'N MORET

- Pero, itan mateix deixa obrir las escolas?
 — Que no ho esteu veyent? Segons quinas, sí.

LA COLLA DELS INGLESOS, Ó ELS CANDIDATS DE D. ALACANDRO

— Qué dimoni!... La qüestió es cobrar.

Y si en lloch d'una pot enquibirn'hi un parell ó tres...

—Aixó ni cal dirho...

* * *

A la Plassa de Catalunya.

—Hombre, vé com l'anell al dit. ¿No li han explicat que 'm presento?

—¡Vosté, senyor Trulls?

—Jo en personal.. Suposo que tindrà la galanteria de votar per mí!

—¿Per vosté?... No 'm fassi riure!... ¿Cóm vol que jo, conservador de naixensa, voti per un home d'idees tan...

—¿Tan qué?...

—Tan exageradas, tan bullangeras, tan radicals...

—¡Fugil... Ja es á l'aygua tot alló. *Un tiempo fué*, que deya aquell romanso antich. Soch home d'ordre, ara; y 'n soch, perque m'he convenut de que sense ordre no es possible fer res...

—¡Ah! De modo que tot alló que predicava avans...

—Ja ni me'n recordo. Pot votarme ben tranquil, segur de que la familia, la propietat, els grans principis socials no trobaran en lloch un defensor més decidit ni més entussiasta.....

—Apuntim, donchs, apuntim. ¡Vaya si 'l votaré!...

* * *

A qualsevol carrer.

—Senyor Trulls, si pogués ferme un favor...

—Sí, home: no gasteu circunloquis. ¿Qué necessiteu?... ¿Una pesseta?... ¿Duas?... Aquí las teniu.

—¡Ah! Cregui que 'l meu reconeixement será etern...

—No cal que 'l feu durar tant. Ab que arribi al diumenge n'hi ha prou.

—¿Qué vol dir?

—Que 'm presento candidat pel vostre districte y espero que 'm votareu.

—Com un sol home!... ¡No faltaria més!...

—Y una vegada elegit, molt será que no trobi per vos un bon empleo...

—Així, no sòls el votaré jo, sinó que 'l faré votar per tota la meva colla...

—Hi conto, eh?

* * *

A casa seva.

La muller, visiblement trastornada, va á obrirli la porta.

—Ha vingut el propietari. Está fet una furia. Díu que si demá no li pagas els quatre trimestres que se li deuen, ens clavarà immediatament al carrer.

—¡Diable d'home!.. Quan torni, dígali que fassi el favor d'esperarse uns quants días, que 'm presento per concejal y... y que tot s'arreglará.

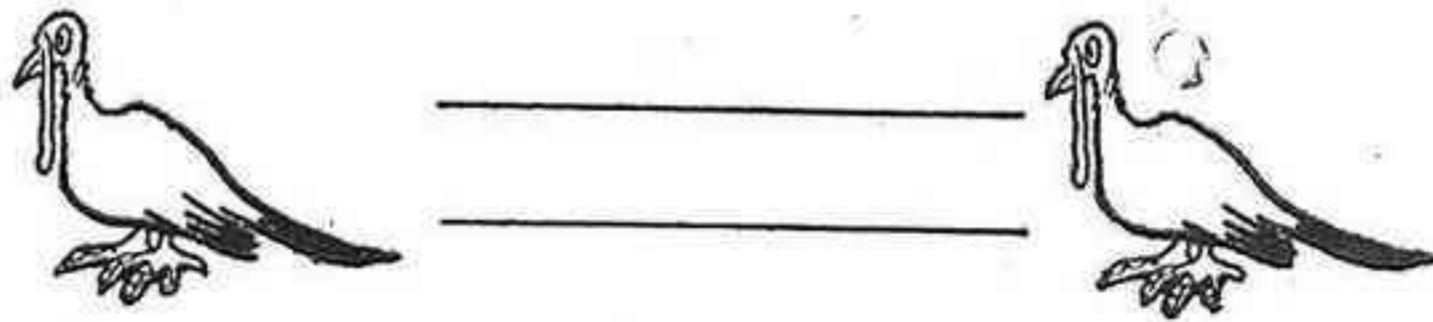
—Ja li he dit, pero se me'n ha rigut ab el major descaro y m'ha contestat qu' en política no s'hi fica.

—¡Ah, no?... (*ab ademán trágich*). Donchs.... ¡de potencia á potencia!... Déixal per mí. Comunicali de part meva que 's prepari á pagar l'impost sobre l'alcantarillat, l'impost sobre tribunas, l'impost sobre 'ls para-rayos y l'impost sobre propietaris imperitients...

—¿Quín impost es aquest?

—Un que jo proposaré al nou municipi y que gravitará exclusivament sobre 'ls amos de casa que no deixan sossegar als pobres vehins ab las sevas exigencias.....

MATÍAS BONAFÉ

EPÍGRAMA

—Tal com sents: si no treballo es perque me'n puch estar.

—Jo també me'n estaria, si no fos ¡ay! per la gran...

—Ja se sab; allá hont hi ha noyas que tingan pardals al cap, se necessitan molts quartos,

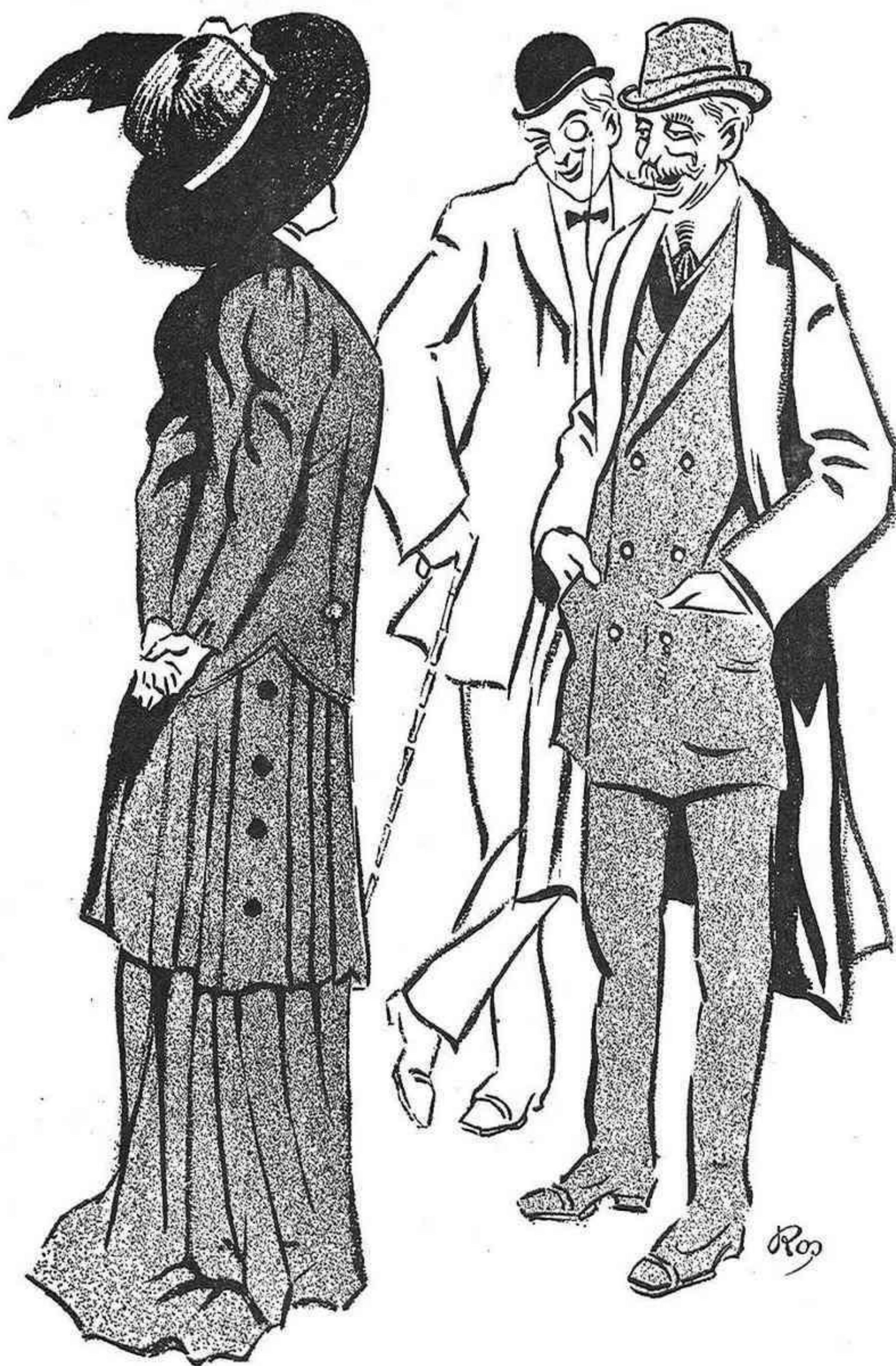
que prou costan de guanyar.
 —Es que jo no tinch cap noya
 que 'm despilfarri ni un ral...
 —¿Y donchs, la gran de que 'm parlas?
 —Es la gran... necessitat.

J. R. WARNER

Petita glosa pre-electoral

La méua bona illa de Mallorca té, com sabèu, un bell edifici a la vora del mar, un edifici qui atrèu les mirades del viatger tot just qu'el vapor entra dins el port. Es la Llotja, o la Llonja, com ne diuen els

D' ELECCIONS

— Si en Soriano surt elegit, deurá portar tota la troupe á la Casa Gran.
 — No; no hi anirá més qu' ell. Pera fer riure al públich, diu que ja n' hi ha prou.

mallorquins. Doncs, vellaquí que jo m'he demanat, moltes vegades, tot extasiant-me en la contemplació d'aqueix airós casal, on diríeu que s'ajunten tres arts, en l'euritmia grega, en l'ojiva gòtica i en el torreó arabesc: ¿còm, en aquesta terra avui tant escandalosament burgesa, tant *prudhommesque*, pogué un día alçar-s'hi aquest temple de comerç, qui os recorda tot seguit la bella tradició de les illes helèniques, emporis artístics i comercials a la vegada? Es que la Mallorca d'aleshores era encara, simplement, catalana, i la d'ara, oblidada de la soca materna, es ja... *mallorquina*. Es qu'allavors hi havia aquí una extensió insular de Barcelona, un arrabal de la Ciutat. I aquesta Llotja, com un símbol, ajuntava, com les altres grans llotges germanes, valenciana, barcelonina, una excepcional gracia artística a la vitalitat sorollosa de les contractacions huma-

nes. L'aire enclòs sota aquestes voltes es el mateix qui va fer de les repúbliques mediterrànies, de les ciutats holandeses, de Barcelona en fi, una doble flor, un fogar doble de riquesa material i vida artística. Sols els esperits superficials, qui judiquen infantilment de les coses, poden haver cregut en la condició prosaica d'aquella expansió industrial i mercantil ont hi ha precisament l'esperit mateix de tota la poesia ciutadana, de tota la poesia del poble elevat a rei. Sols els imbècils qui bescantaven de *mercachifles* i *tocineros* als nord-americans aleshores de la guerra (com els revolucionaris francesos eren anomenats despectivament *sabaters* i *sastres* p'els exèrcits coligats), sols aquells imbècils qui després volgueren fer caure sobre el ressorgiment de Catalunya les mateixes invectives, sols ells han pogut desconèixer la gran poesia que les Llotges evoquen; ells, imbuits encara de l'esperit calderonià, cortisanesc, mixte de *galán* de comedia i *hampón* de novela picaresca, mèdula de l'Espanya dels Austries; esperit hostil a la gloria del treball i convençut de que la tradició de l'oci es una executoria familiar de noblesa. Les Llotges, doncs, venen a esser floracions de ciutadania, comerç i bellesa a la vegada, am l'ànima triple de Minerva, de Mercuri i de Venus.—I per ma part sé dirvos qu'en lloc com davant les Llotges experimento la sensació *catalana*, millor encara, la sensació *barcelonina*, com si l'edifici fos l'imatge de la ciutat. I al veure l'ombra d'aqueixa ciutat en la ribera de la mar mallorquina, reflectant-se en el port pacífic de Palma, sento no sé quin consol en el méu desterrament de Barcelona...

Tot això pensava jo avui, passejant-me al bon sol d'hivern davant les parets rogenques de l'airoso Casa de Contractació. I veïeu aquí, de sobte, qu'un amic me pren el braç, me trèu de la méua divagació, i's posa a parlar-me... d'eleccions!

—No sabs? La revenja d'en Maura, en la séua terra nadiua, ha d'esser forta. Han tornat els temps més durs del caciquisme. Tot els medis semblen bons. Ara acaben de dir-me... ¿quin medi diríes que han trobat, aquests senyors, pera assegurar que no'ls faran traició, a l'hora del vot, les pobres víctimes de la coacció dels mateixos homes qui parlaven cínica-ment de moralisar el sufragi, fer la *revolución desde arriba* i respectar en absolut la puresa de les votacions? ¿Quin medi, després de repartir a grapades els diners am que's ven, com un Crist, la Ciutat?— Doncs aquest medi: prometen als votants pobres un parell de sabates, però am la condició de donar una sabata abans de la votació, i l'altra després!—Impagable!

GABRIEL ALOMAR

Cantarellas... geográficas

Aquell vespre terrible,
quan tu te 'n vas anar,
lqu' estret el cor, qu' estret...
estret... de Gibraltar!

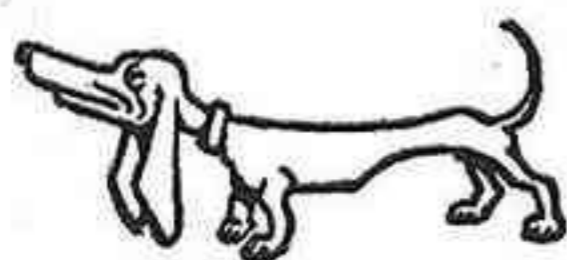
*

¿Recordas el bullici
de quan 'nèm á bremar
y omplím coves y coves...
coves... d' Artá y del Drach?

*

Durant las nits de calma,
sota 'l cel estrellat,
jo 't parlo y tu ríus, ríus...
ríus... Ebre y Llobregat.

AGUSTÍ ESCLASANS F.

UN CANDIDAT Y UNA EQUIVOCACIÓ

Las esquerras catalanas proponen per candidat del districte seté á D. Juli Marial.

Aixó ens porta á la memoria aquell famós dictámen sobre unificació del plasso de reversió de la xarxa de l' Anónima al Ajuntament de Barcelona. Recordeuho, ciutadans y electors del districte seté. En Juli Marial va esser l' autor d' aquell dictámen en el que 's deya que la data de reversió corresponia al any de 1945, sent aixís que la ponencia dels Srs. Torner, Monégal y Maristany la va fixar en 1935, es á dir, deu anys avans.

Aquesta diferència representava un perjudici per l' erari municipal de 19 milions de pessetas, com varen reconeixe la comissió de Foment y el propi senyor Marial.

Conseqüència de aquella ponencia, la comissió de Foment va presentar un nou dictámen buscant una compensació á la suma de 19 milions de pessetas.

Aquesta compensació consistí en capitalisar dita suma á la data de 1.er de Janer de 1906, que representava un capital de 250,000 pessetas en números rodons, pels que s' obligava á la Anónima á pagar una anualitat de 145,000 pessetas durant 40 anys en concepte de interessos y amortisació.

Ara es ocasió de preguntar si un home que 's va equivocar en els seus càlculs de 19 milions de pessetas en contra dels interessos comunals pot tornar á administrar els interessos de Barcelona. Nosaltres creyém que no. Encare suposant la millor bona fé en el Sr. Marial, á un senyor que sofreix tant grans equivocacions en els seus càlculs no se li poden confiar els interessos comunals.

Els electors del districte seté tenen la paraula.

GLOSARI

A UN CANDIDAT AMIC

Sé, amic meu, que't volen fer regidor, i sé també que tu has jurat i perjurat que't ve molt a repel i que no tens cap ganes de ser-ne.

No vui posar en dubte la teva sinceritat. Ens coneixem d'anys i de panys. Però, ara que la cosa ve a tom: ¿vols que't digui, car amic, després de les vulgaríssimes i socorregudes raons de la feina, la salut i l'incapacitat, quina excusa hauria donat jo pera no permetre que'l meu nom anés en candidatura?

Una sola i poderosa: l'excusa del perquè no.

Sinó que, ja ho veig, els del cassinet, els que formen la teva penya política són incapaços de capir am tot el seu sentit l'hermosa, la convincent i transcendental raó del perquè no.

Si tu no fossis abans que tot un soldat del teu partit, un gran disciplinat, una persona políticament manada, diumenge que ve'l còs electoral no jugaria amb el teu esperit feble. Al meu entendre, en el teu cas, la millor manera de quedar bé era aquesta: Ells oferint-te'l lloc, tu no acceptant-lo; ells persistint en posar-te en candidatura, tu obstinant-te en no ser-hi; ells entoçudits en proclamar-te, tu fort en els teus tretze i quedant-te a casa; ells treient-te victoriós i honrant-te, tu declinant l'honra i la victoria... i girant-hi de l'altre costat.

Sobre tot, després de les declaracions i protestes que has vingut fent en contra del càrrec, pensa que la sort és veleidosa i la fortuna loca; i en aquet punt sí que qui més hi diu més l'erra... I mira que, entre'ls que sabem que no'n vols ser i els que no volen que'n surtis, ja fem colla. Vui dir-te amb això que si tots els electors del teu districte reconeguessin l'aroma de sinceritat que tanquen les teves paraules al dir « Jo no vui ser-ne, de regidor, » i s'hi inspiressin al practicar el més alt i més solemniat acte de ciutadania, jo't prometo que's complirien els teus desigs al peu de la lletra i que no sortiria de les urnes cap vot a favor teu.

És a dir, tant com cap... Un vot, bé'l tindries...

El teu.

12 de Desembre.-ELECCIONS MUNICIPALS

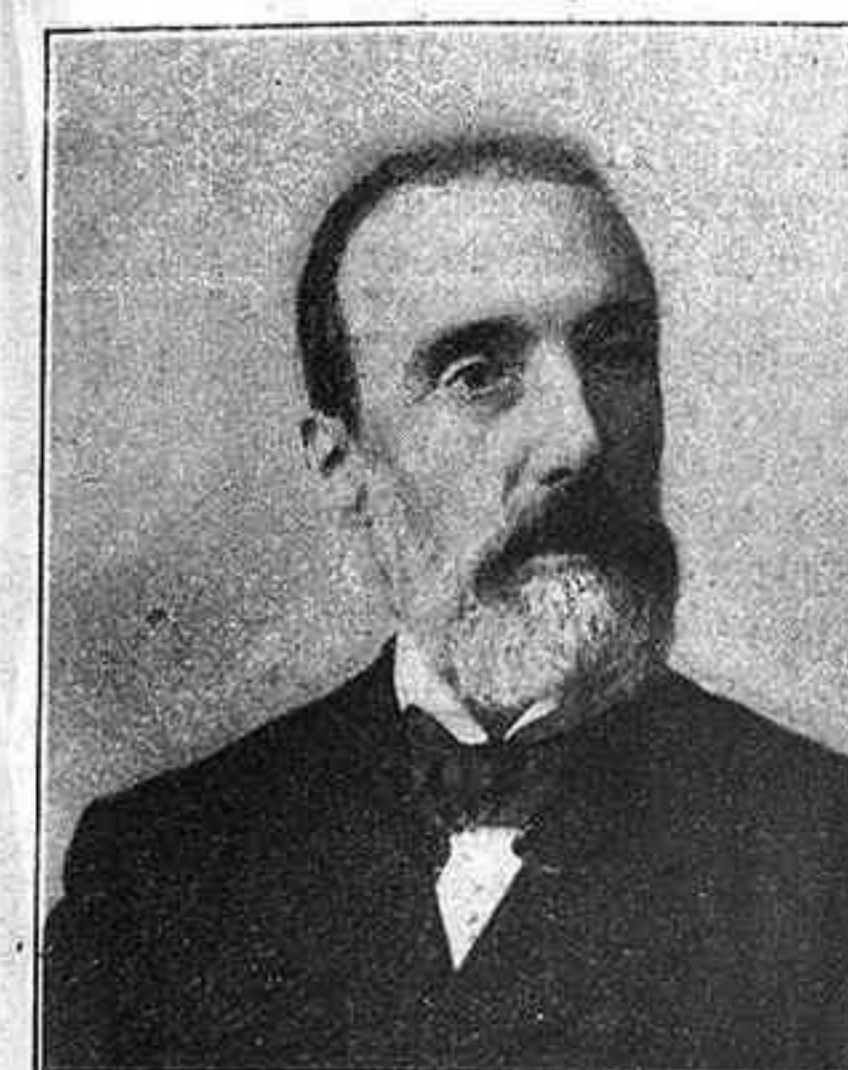
CANDIDATURA
DE LA
Esquerra ==
== **Catalana**

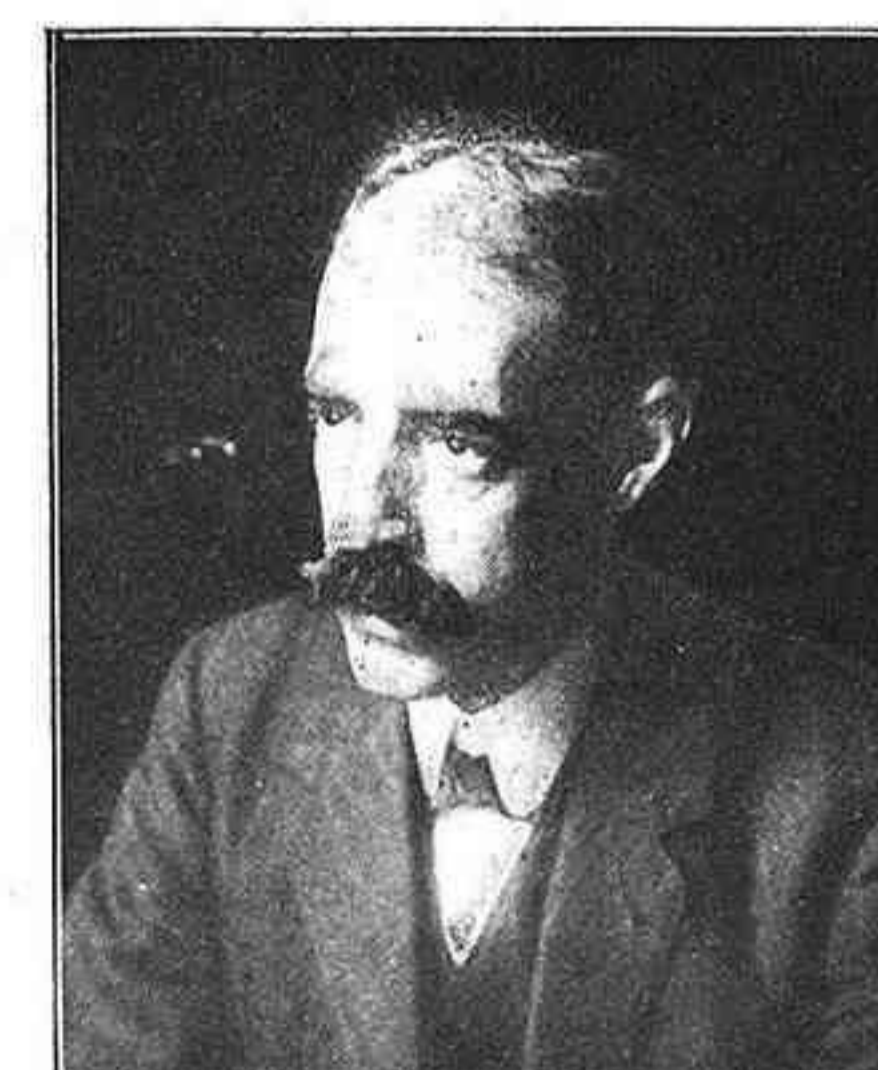
Odón de Buen

Santiago Gubern

Conrat Roure

Joaquim Lluhí Rissech

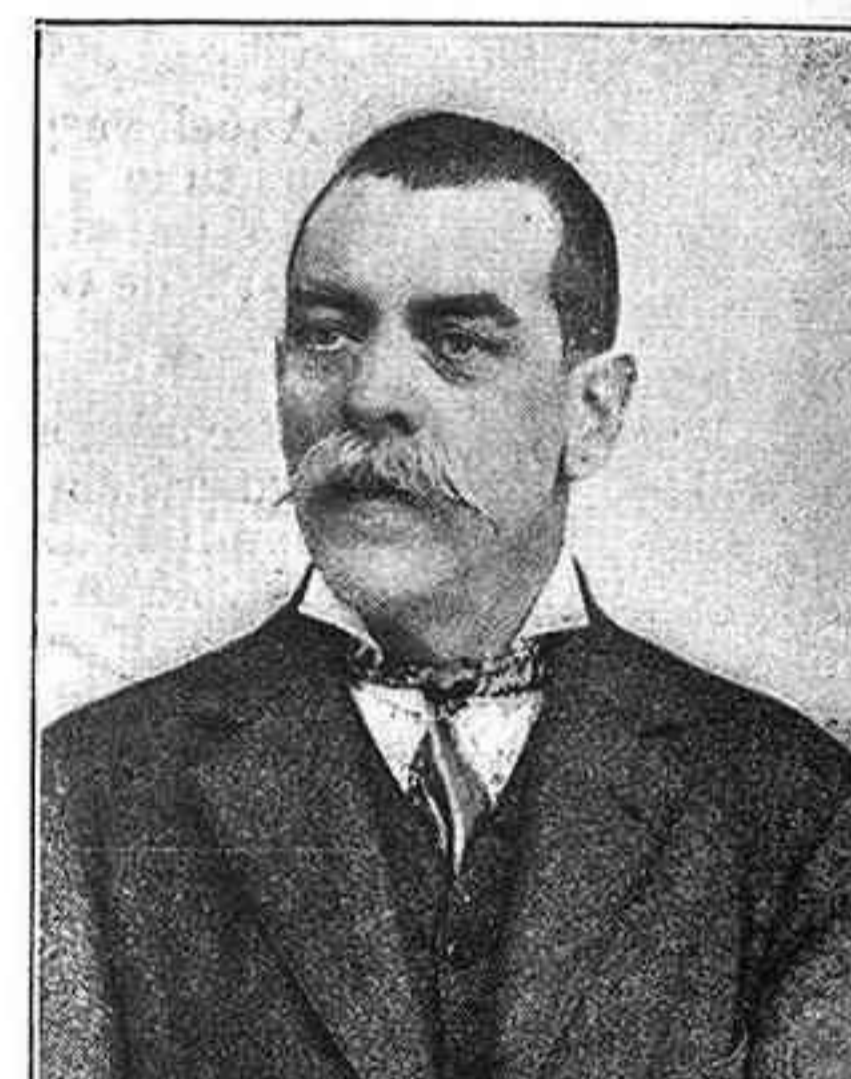
Francisco Alamán

Eduard Calvet

Just Huguet

Joseph Garreta

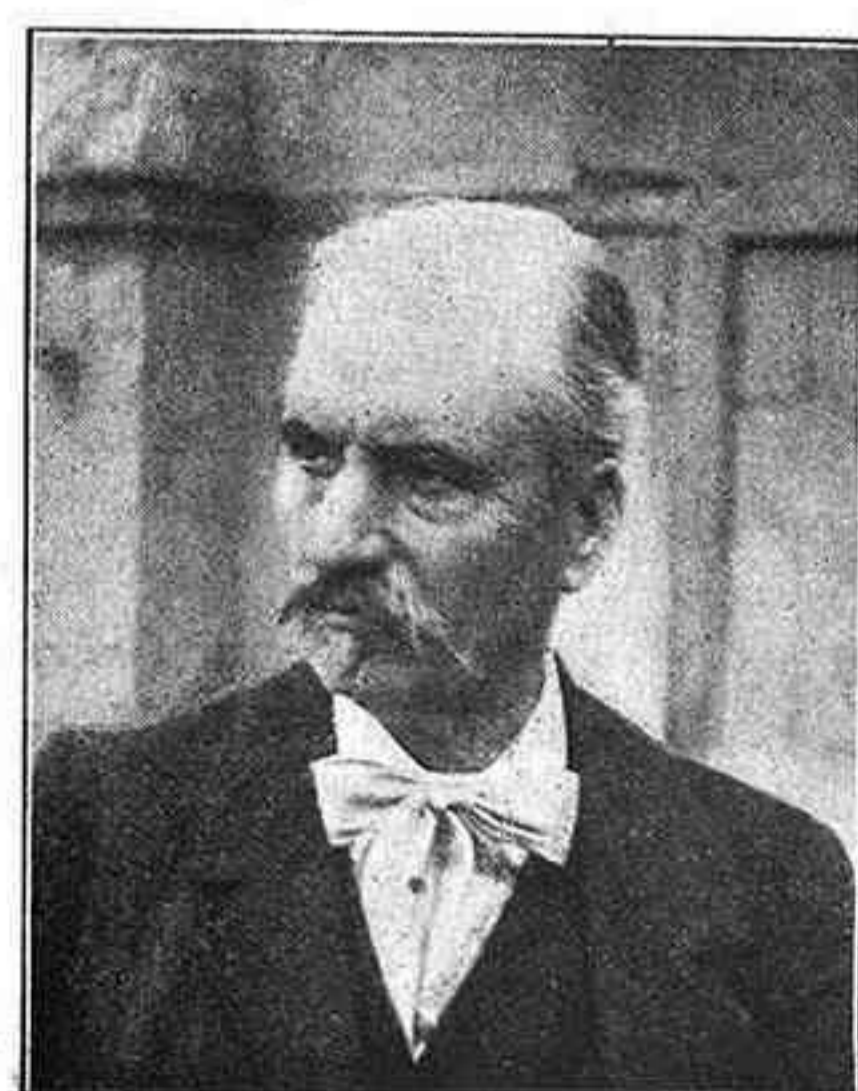
Emili Ricart

David Ferrer

Víctor Lucas

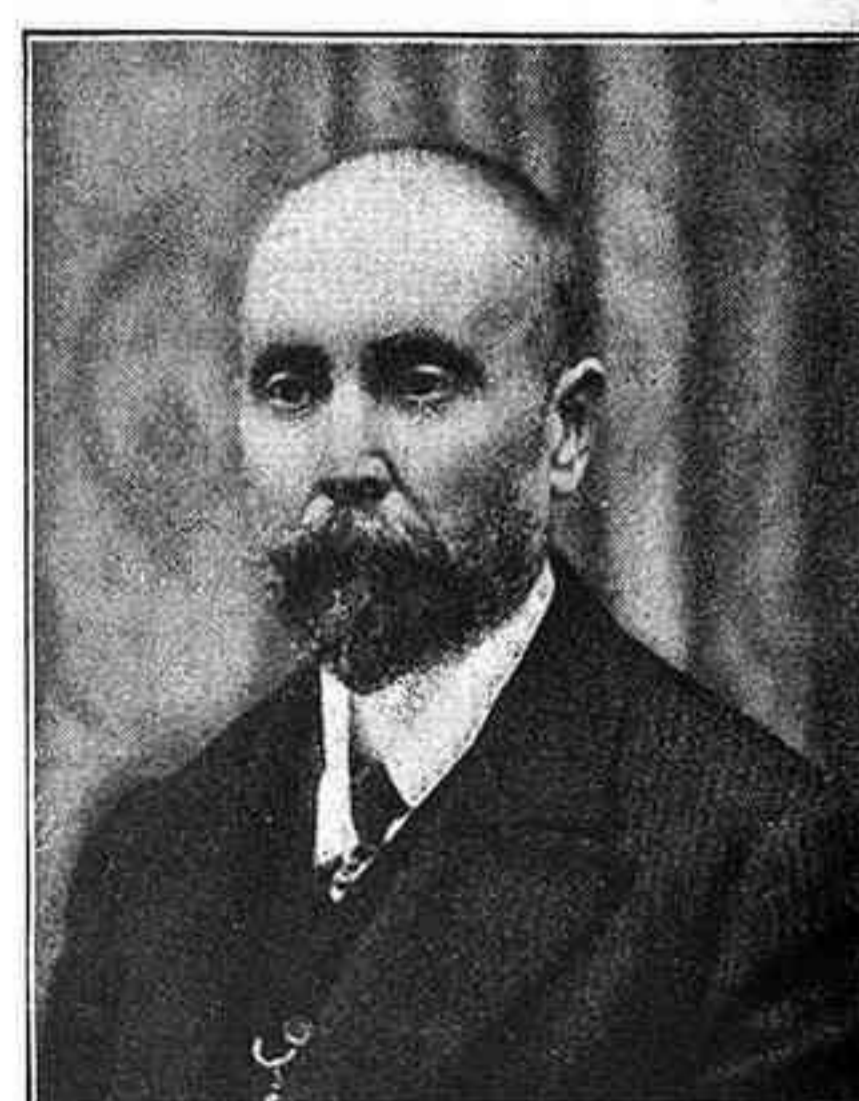

Vicens Cusó

Juli Marial

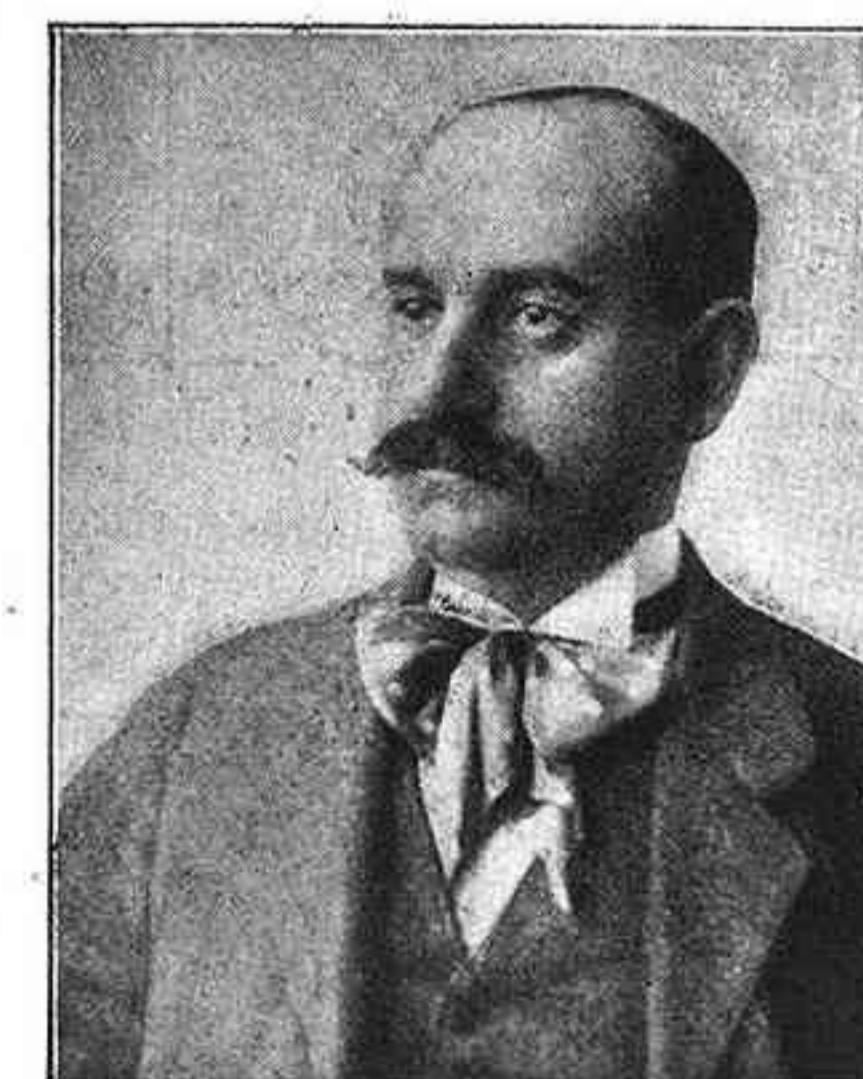
(Respecte a aquest candidat, LA ESQUELLA segueix optant lo que ja va dir en son número del 19 del passat Novembre).

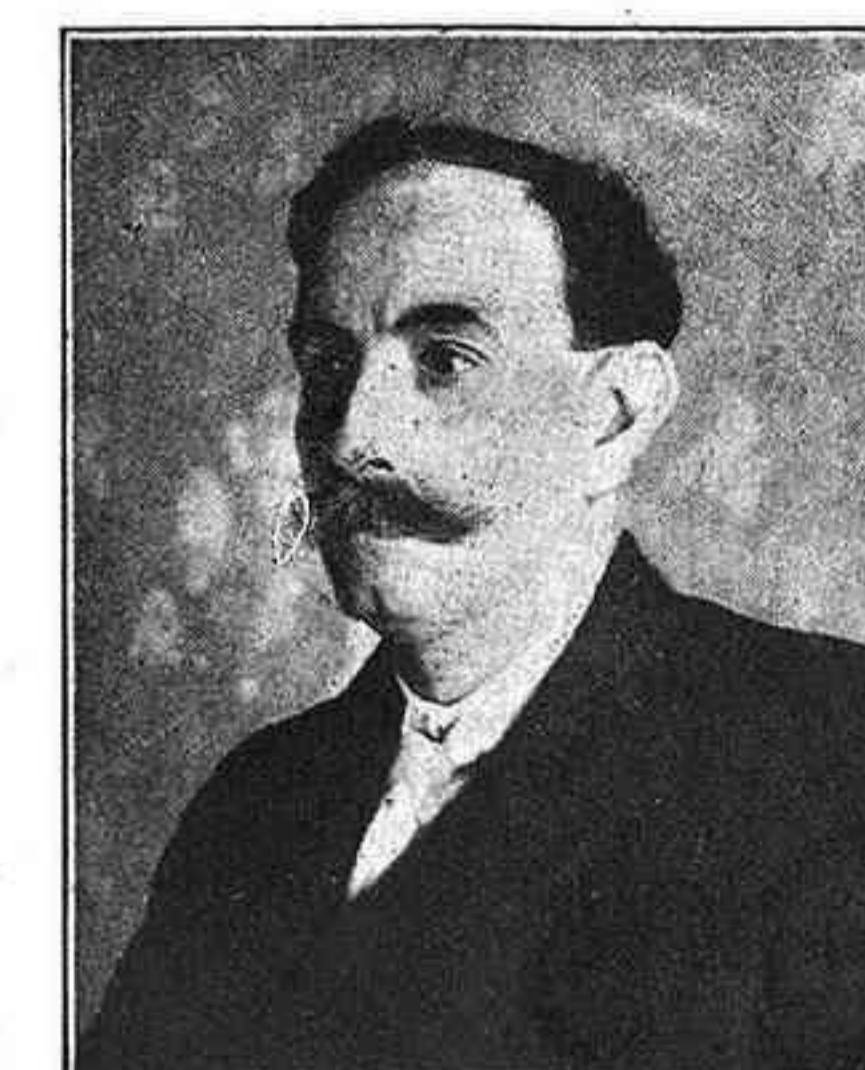
I. García del Corral

Manel Rius y Rius

Pere Corominas

Francisco Montañá

Tu't votaries a tu mateix, per disciplina.

Per això, per disciplina, sortiras elegit i aniras al safretx municipal; i, més endavant, a la Diputació, i, més tard, al Congrés, i al Senat i al Ministeri... I potser tornaras a ser regidor d'aquí deu anys.

I tot per manca de rasgo; per no haver sapigut tenir a temps un gest ingenu d'heroica indisciplina.

Perquè has de tenir en compte una cosa, candidat amic:

Per amonestacions que li tirin desde la trona, el qui no té casera, no's casa.

Ah! I el qui no paga pera que'l casin, també's queda solter.

XARAU

PRINCIPAL.—Segueixen contantse per plens las representacions de *El Rey*. En Jaume Borrás hi va estrenar, dissapte, un corte de café ab liet espléndit, trajo de passeig (darrer figurí) que cridarà l'atenció del senyoríu y del gremi de sastres, per lo ben tallat y per l'elegancia ab que sab portarlo.

LICEO.—Al carrer de Sant Pau hi ha quía cada nit. Aixó es senyal de que la temporada ha comensat bé. La inauguració va tenir lloch dimecres de la passada senmana ab la famosa obra wagneriana *Tristan y Isolda*, una de las més grans creacions musicals que s'han dut á las taulas. El més extraordinari y més intensament emocionant poema d'amor que s'hagi pogut concebir va ser tractat escénica y musicalment per en Wagner ab tal forsa d'inspiració y de grandiositat poética, que pocas, ben pocas obras s'hi poden comparar. Confessém que 'ls no iniciats senten certa fadiga davant d'aquell devassall d'harmonías que semblan repeticions d'un mateix tema y no obstant son cascates inestroncables de bellesas técnicas sempre novas, sempre sorprenents y originals. Per aixó cal confessar, també, que á tot aquell qui té la precaució d'empararse abans del drama literari, ja no li es tant difícil entrar de plé en el musical. Y no parlém del qui té la constancia de anar á sentir l'obra un parell ó tres vegadas; aquest acaba per entregarshi per complert.

La interpretació fou perfecta per part de tots, però 'l més gran triomf se l'endugué 'l mestre Beidler que condueix l'orquestra ab una justesa y un aplom inimitables, donant als fragments culminants, al Preludi, al dúo del según acte y á la *Mort d'Isolda* un relleu y una magestat que no's pot demanar més. La célebre Gagliardi, en Viñas, la Juliá, en Blanchart y en Giralt varen portarse á l'altura de la respectiva reputació, recullint aplausos á desdir.

Coros, bé; presentació, excelent; decorat, magnífich.

Després del *Tristan*, vingué *La Favorita*, á donar gust als liceistas de la escola contraria. Y tothom quedá, així, content, ja que *La Favorita*, cantada per la Guerrini, en Palet, y en Rosatto, resulta un plat lleminer capás de satisfere als més exigents *gourmets* del género italiá.

La direcció d'aquesta darrera ópera aná á cárrech del mestre Spetrino, y á part d'algunas sensibles precipitacions, no deixá res que desitjar.

—Pera ahir, dijous, estava anunciada l'estrena de *Madame Butterfly*.

ROMEA.—El primer actor y director don Enrich Jiménez ha obtingut un merescut triomf ab *Papa Ministre*, obra que matisa admirablement, donant al protagonista Pere Mattei una forsa y una vida extraordinarias. En aquest bonich drama de'n Rovetta hi están també justas de debó las senyoras Baró y Gotarredona.

—S'ha reproduhit ab desempenyo acertat la xistosa pessa de'n Llanas, *Raigs Y*.

—De *La Cort de Lluís XIV* no se'n sab res de segur encare.

—Dintre pochijs días estrena de *La eterna qüestio*, comedia en un acte del nostre company de redacció Avelí Artís.

TÍVOLI.—M'han dit que 'ls digués que las senyoretas Pujol y Velasco, aquell parell de primeras tipples que's portan l'oli, acaban de despedirse y de abandonar la companyia del Tívoli.

Ah, alló del *Flirt!* encare no s'ha estrenat.

Ja s'ha estrenat *El método Gorritz* en aquest teatre. Nostra opinió sobre aquesta obra, la varem donar al ferse per primera vegada al *Granvia*: sols dirém que al Tívoli la interpretan ab més gracia y més carinyo. Com atracció, hi ha debutat el mono *Max*, que sembla verdaderament una persona.

ELDORADO.—S'ha estrenat *La Princesa de los Dollars*, obra que ja coneixíam per haverse'ns donat las primicias en altre districte. Sabém, donchs, qu'es distreta, que la música es de lo més alegre y aixirit que corre en el género, y cal sols afegir que l'adaptació nova es original del senyor Rovira y Serra, y que no passa de regular, lo mateix que l'interpretació, sobresurtint, no obstant, las senyoras Domingo y Martí y els senyors Gamero, Palmer y Gil.

El decorat bé, pero no mata.

—Diumenge al matí, l'*Orfeo Canigó* doná un espléndit concert en aquest teatre, prenenthi part las tres seccions.

El programa, escullit y variat, fou interpretat ab gran cura, y tant els executants com el director obtingueren sorollosos aplaudiments.

NOVETATS.—Dimars degué debutar una altra companyia comich-dramática dirigida per l'aplaudit primer actor senyor Castilla y de la que'n forman part, además, artistas tant apreciables com las senyoras Illescas y Martín y el senyor Alcalá. L'inauguració's feu ab dugas obras conegudas, *Chifladuras* y *Nicoiás*, intercalanthi películes.

El préus baratíssims, única manera de cridar l'atenció de la gent, avuy día.

Esperém una estrena, pera parlarne ab més extensió.

NOU.—*El hijo de Apolo* resulta una joguina insulsa, sense novetat, ni gracia. El senyor Palomares, que, según diuhen, es torero d'afició, pot tallarse la *cueta* literaria que's comensava á deixar creixer.

—*La Viuda mucho más alegre*, parodia de... ja'm poden entendre, no ha sigut tampoch gran cosa, ni com á caricatura ni com á original.

SORIANO.—Ab l'éxit franch y espontani que's mereixía ha sigut rebuda la revista comich lírica que ab el títul de *Pajarera Nacional* acaba d'estrenarse. La lletra es bona, com á original qu'es dels senyors Mas y Pastor; la música, sense ser gran cosa, s'escolta ab gust; es original dels mestres Foglietti y Cordoba.

L'empresa ha estat encertada al ferhi pendre part á las russas y las inglesas que constituheixen dos números excelents. Vestuari y decorat acceptables. L'obra agradará, alcansant, de segur, un grapat de representacions.

TRIOMF.—S'hi han cantat las celebradas óperas *La Bohème* y *Cavallería Rusticana*, baix la direcció del mestre Bosch.

Las primeras parts van anar á cárrech de las senyoretas Grau y Arregui y dels senyors Balasch y Pascual. La concurrencia satisfeta, y els aplaudiments, en gran.

ARNAU.—Pera demá, dissapte, vé anunciante l'estrena d'un gran melodrama basat en la famosa obra de Víctor Hugo, *El hombre que ríe*.

SALA IMPERI.—Un importantíssim debut prepara pera 'l día 15. L'aparició, *nada menos*, de la celebrada *Conchita Ledesma*, bella, d'hermosura consagrada á París, en las festas de la *Mi-Carême*.

ESPAÑOL.—*La Tempestad* y *El poder del diablo*, sar-suelas grans, han portat bastanta gent al espléndit teatre que s'ha inaugurat fa poch.

EL GRAN CALAVERA

— Tabaco, vino y mujeres.

Dissapte, ó siga demà, 's posarà la popular obra de gran espectacle *De la terra al sol*.

—Adelantan ràpidament las gestions pera la formació de una companyia lírica catalana, que debutarà á primers del pròxim Janer. S'assegura que la direcció anirà á càrrech dels intel·ligents actors senyors Santpere y Nolla, y que han sigut cridats valiosíssims elements pera completar un quadro digne del gran projecte. Autors de nom han promés obras pera estrenar y ab la bona voluntat de tots plegats, si l'empresa no mira gastos, pot augurarse una valenta campanya de gran profit pera l'art catalá.

ALCÁZAR ESPANYOL.—Dissapte tornà á obrir sas portas, completament restaurat, aquest café-concert, una

de las víctimas del Angel Exterminador que tenfam al Govern Civil.

Inútil dirho: Concurrencia numerosa y éxit gros. Entre las *étoiles* que mereixen la pena de sentirse... y de veures, podém remarcar els noms de *La Rahila* y *Mlle. Lac*.

Els aficionats á anar de *trueno*, ja sabém lo que 'ls toca.

L. L. L.

Esquellots

Aixó es passat demà diumenge. *Aixó*, vol dir las eleccions municipals.

Hem llegit, ab tot el reculliment y devoció que la materia requereix, els diversos manifestos electorals llensats aquests díes al públich per las tres grans fraccions que van á la lluyta, y hem quedat verdaderament encantats.

Baix una forma, naturalment, diferenta, tots tres manifestos venen á dir lo mateix. «El triomf dels nostres candidats es qüestió de vida ó mort pera 'l pervenir de Barcelona. Si el diumenge la victoria corona el front dels nostres amichs, la ciutat recobrarà ben prompte la tranquil·litat perduda, els seus habitants viurán ditxosos y contents y tot marxará com una seda.»

Dihent tots aixó y convenuts nosaltres de que un ó altre ha de sortir triomfant de las urnas ¿qué més necessitem pera poder esperar el diumenge ab la dolça rialleta del qui sab que forsosament ha de treure la rifa, porque ha comprat tots els bitllets?

Guanyi qui guanyi, sigui per qui sigui passat demà el llorer de la victoria, «Barcelona recobrarà la tranquil·litat perduda y aixó marxará aviat com una seda.» Tots els candidats ens ho han promés.

Y ja se sab que quan els candidats prometen una cosa...

* *

Bromas apart, si 'ls lectors de LA ESQUELLA han de seguir el nostre consell, donarán el séu sufragi á la candidatura de l'Esquerra, per la qual tots nosaltres *fem vots* y quin sorollós triomf esperém ab plena confiança.
¡Amén!...

El manifest de la coalició republicana socialista de Madrit que ha de lluytar en las eleccions de demà passat, es degut á la ploma del novelista Pius Baroja, forner de ofici, y que 's presenta pera regidor.

Davant d'aquesta noticia, els de la Lliga van estar

indecisos de fer redactar el seu manifest á n' en Morató. Per tres rahóns: Perque cada día convé més fer com fan á Madrid; perque en Morató també es novelista y forner d' ofici, y perque aquest, com en Baroja, en lloch d' un manifest hauria fet un pa com unas hostias.

¡Ah dimontri!
«Ha sido cerrada hasta nueva orden—diu un diari—la Escuela de Policía de esta capital.»
¿Qué vol dir aixó?
¿Que 'ls polissóns ja son prou sabis ó que 'l mestre, veyent que no podía sortirne, ha hagut de plegar?

Un lerroxista, mitj desenganyat, llegeix en el seu diari aquest avís, procedent de la direcció de la Casa del Pueblo:

«Los números que la Casa juega en el próximo sorteo de Navidad son los siguientes: 2,088, 19,990...»
—Sí, vaja—diu, parant de llegir:—Vuyts y nous; com tot lo del nostre quefa.

Aném perduts volent esbrinar quí són molts dels que demá passat volen que de las urnas els surti el nomenament de regidor barceloní.

Y es llástima, perque sería curiós saber, entre tanto *ilustre desconocido* com se presenta, quíns motius han estat la causa de que se 'ls posi en candidatura.

Nosaltres, fins ara, sabém d' un que vol esser regidor pera conseguir que 's pagui desseguida la gran picossada ab que s' ha senyalat el cost del mort que pera la ciutat representa l' adquisició de l' Abaceria central graciencia;

d' un altre que hi va ab el sol objecte de fer la... santíssima á l' actual director de la Secció d' arbrat y jardins perque ell no va poder esserho, y d' un altre que hi va disposat á fer donar á un seu parent molt pròxim una plassa de las més grossas á la qual havia aspirat moltes vegadas, essent carbassejat altrás tantas.

Si per mostra basta un botó, ¿qué tal será la mercadería que aquests tres ens acreditan?

No 's pot negar que 'ls candidats són d' altura y que tenen, sobretot, miras elevadas.

En plena joventut, el dijous de l' altra senmana morí en aquesta ciutat nostre bon amich don Lluís Manau y Avellanet, víctima d' una malaltía tan curta com traydora.

Era una de las figuras més simpáticas del nostre renaiement polítich y literari y, adorador fervent de Catalunya, havia treballat per ella més de lo que pels seus anys podia exigirseli. May olvidaré la fermesa ab que, enredat un día entre las mallas de la ley de Jurisdiccions, sapigué soportar el cautiveri que 'l tribunal va imposarli.

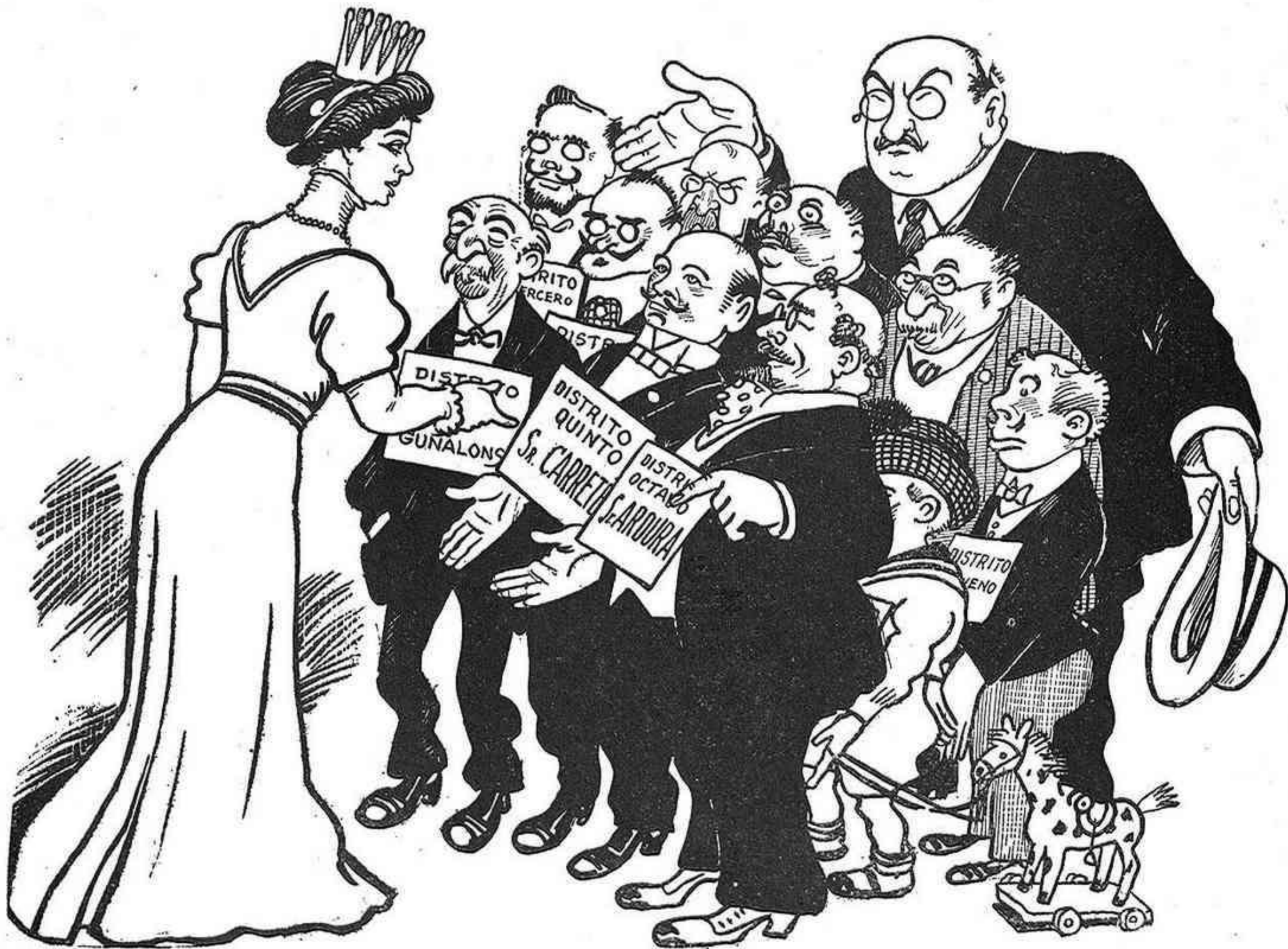
En Manau y Avellanet era escriptor d' una feconditat inagotable y pocas serán las publicaciones de la nostra terra quals columnas no s' hajin vist honradas ab algun fruyt del seu talent.

LA ESQUELLA, al dedicar á la seva memoria aquesta modesta flor, registra ab el més víu sentiment la mort del estimat amich, del delicat poeta, del valent y abnegat defensor de las aspiracions de Catalunya.

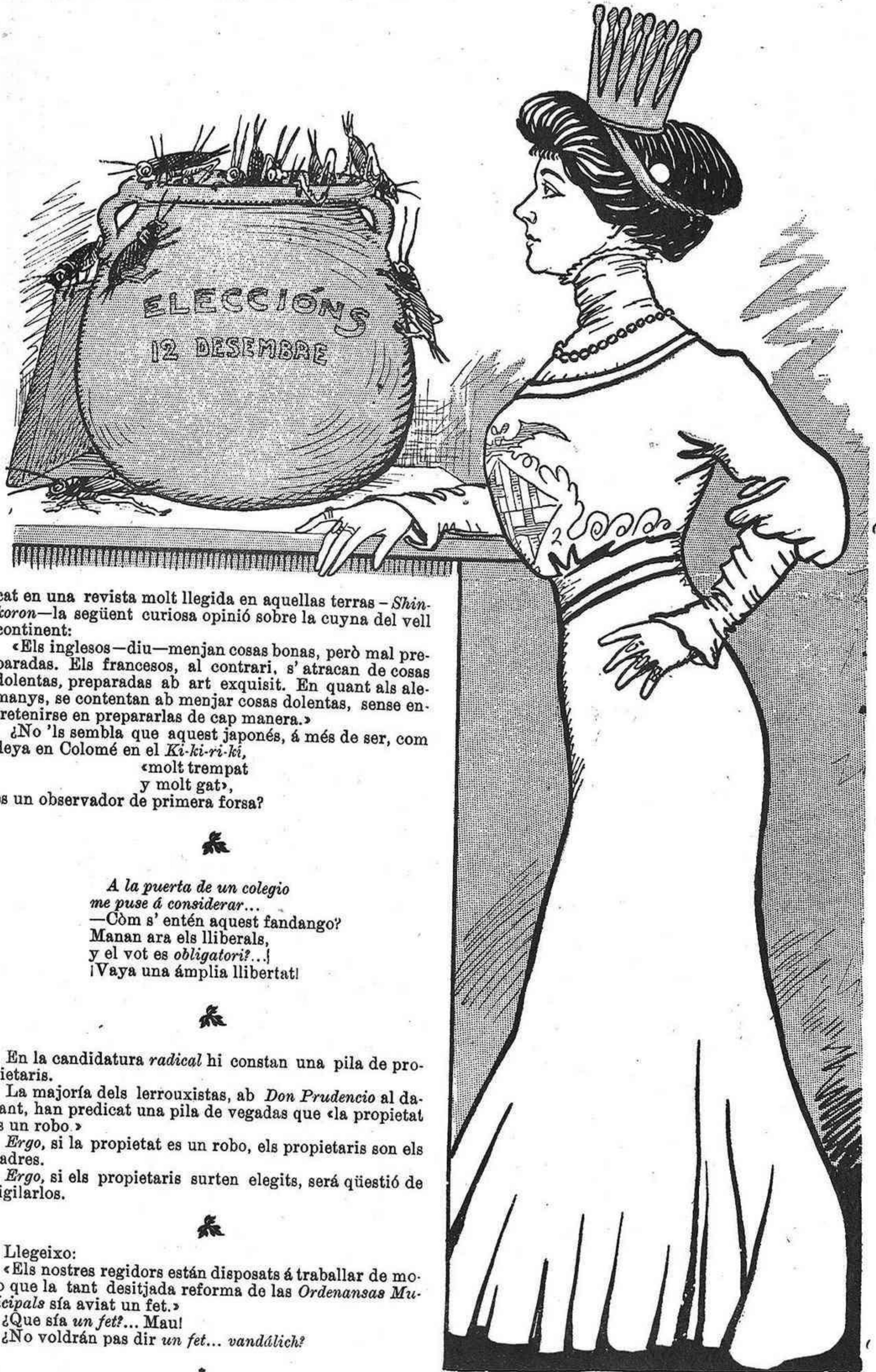
Un japonés que ha recorregut tot' Europa, parant sempre en els millors hotels, al retornar al seu país ha publi-

DON PRUDENCIO FA LA SOLEMNE PRESENTACIÓ

— ¡Veu, senyora Barcelona!... Son els meus candidats.
— Molt senyors meus, però... francament, no tinch el gust de conéixels.

LA CANDIDATURA LERROUXISTA

cat en una revista molt llegida en aquelles terres - *Shin-koron*—la següent curiosa opinió sobre la cuyna del vell continent:

«Els anglesos—diu—menjan coses bones, però mal preparadas. Els francesos, al contrari, s'atracan de coses dolentas, preparadas ab art exquisit. En quant als alemanys, se contentan ab menjar coses dolentas, sense entretenirse en prepararlas de cap manera.»

¿No 'ls sembla que aquest japonés, á més de ser, com deya en Colomé en el *Ki-ki-ri-ki*,

«molt trempat
y molt gat»,

es un observador de primera forsa?

*A la puerta de un colegio
me puse á considerar...
—Còm s' entén aquest fandango?
Manan ara els lliberals,
y el vot es obligatori?...
¡Vaya una àmplia llibertat!*

En la candidatura *radical* hi constan una pila de propietaris.

La majoría dels lerrouxistas, ab *Don Prudencio* al davant, han predicat una pila de vegadas que «la propietat es un robo»

Ergo, si la propietat es un robo, els propietaris son els lladres.

Ergo, si els propietaris surten elegits, será qüestió de vigilarlos.

Llegeixo:

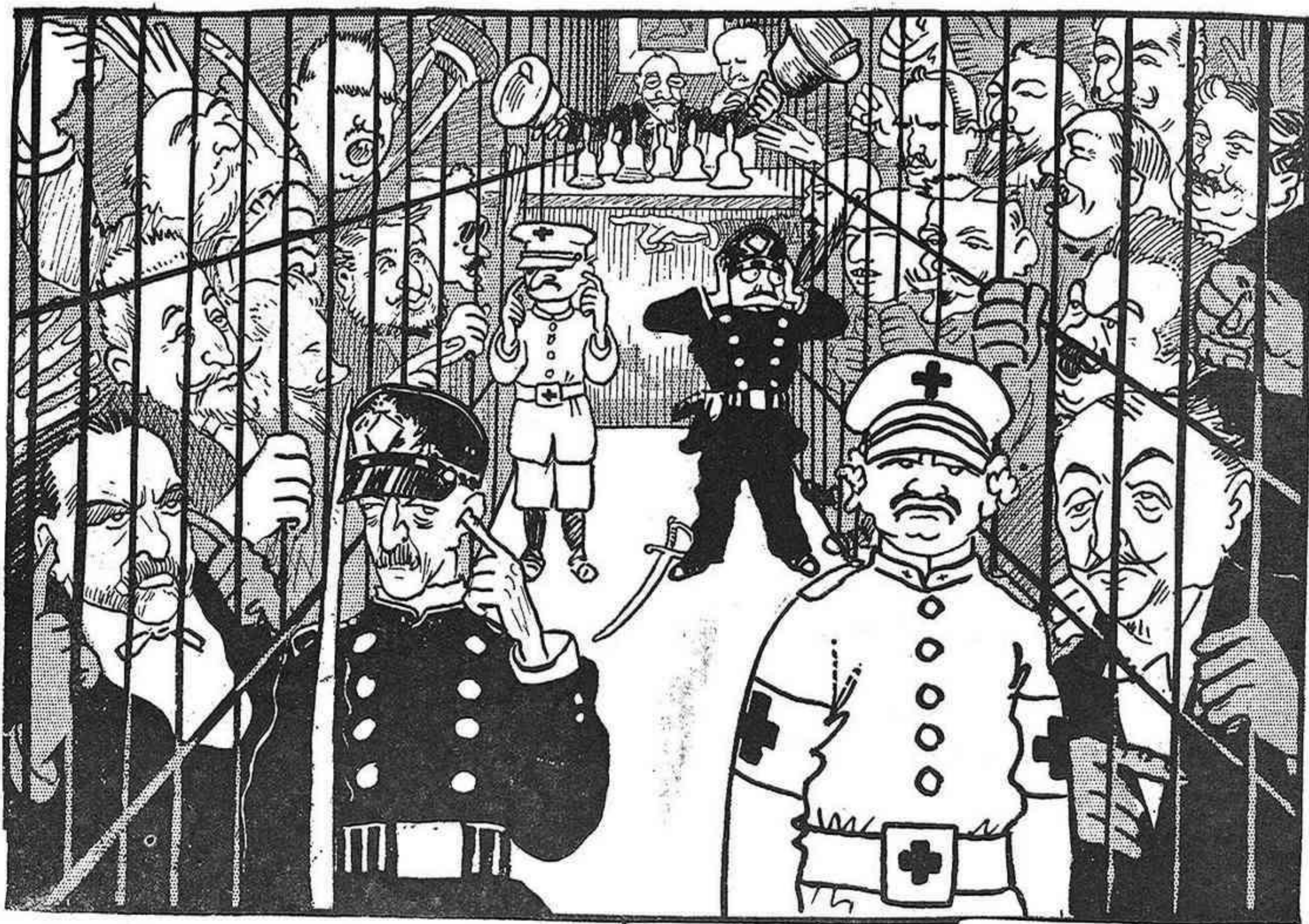
«Els nostres regidors están disposats á treballar de modo que la tant desitjada reforma de las *Ordenansas Municipals* sia aviat un fet.»

¿Que sia un fet?... Mau!

¿No voldrán pas dir un fet... *vandálich*?

— Tinch verdadera curiositat per veure què 'n sortirà d' aquesta olla de grills.

A CA LA CIUTAT. — LA REFORMA DEL SALÓ DE SESSIONS

EN XANXES: — No ha habido más remey. Está esa chent tan soliviantada, que para que la discussió no acabase cualquier día en un fet vandálico, hemos tenido que arreglarlo así.

Si nosaltres fossim cridats á ficarhi cullerada á n' aixó de reformar las *Ordenansas Municipals* diríam que 's reformessin en el sentit de prohibir tot lo que 's permet y permetre tot lo que 's prohibeix...

Article tants: A saber: A totas horas els vehins podran regar testos y espolsar alfombras, en els balcóns del carrer.»

Y... oli en un llum. Veurían com cap vehí molestaría als tranzeunts.

¿Cruaja la idea?...

El Progreso ha dit que la candidatura lerrouxista es una barricada.

Y qué ha d' esser!, qué ha d' esser! No 's fassin il·lusions, perque veuen un munt de senyors l' un confós ab l' altre.

A tot lo més que arriba, la candidatura lerrouxista, es á una pila de melóns. Y encare no tots prou madurs.

Confondre aixó ab una barricada, sols se li acut á *Don Prudencio*. Cóm se coneix que éll no n' ha vist may cap!

En el meeting del Tívoli hi va haver interrupcions, crits y escándol al parlar en Miró y Trepát, S. en C.

Té aquesta virtut, en Miró y Trepát, S. en C.: que cada vegada que parla, molesta á n' algú. Es un xicot que viu descontentant á la gent. Amichs y enemichs n' están sempre queixosos... Diriau qu' es com els empedrats que 's fan á casa seva, que ningú 'ls troba bé.

¿S' han fixat en las professions dels candidats radicals? Tots son propietarios, banqueros, y cosas per l' estil.

Aixó ha sorprés á moltes personas, que may haurían suposat que la gent de diners anés ab en Lerroux.

La candidesa dels sorpresos es ben extranya. En primer lloch perque en Lerroux ha anat á América y allá diuen que s' aprén quin es el valor dels deu céntims. Y en segón lloch perque quan un té necessitat d' esser regidor ha de comptar regularment ab un capitalet pera comensar el negoci.

Pobre del que no 'l tingui! Haurá de quedar en la trista situació dels Pahissa, Borjas, Calderón, Litrán y tants altres, condemnats á jugar perdent tota la vida.

El candidat radical pel districte tercer, es un senyor de diners que té automòvil, bona fé y tot lo demés que acostuma á tenir un senyor de diners.

Pera que 's vegi ahónt arriba la seva bona fé, oferim el següent diálech, tingut entre ell y un amich seu días passats, y de la fidelitat del qual no volém dubtar, perque no permet dubtarne 'l fet de voler esser radical un bon senyor de diners. *Allá va:*

— Veig que vas en candidatura.

— Sí.

— Deus estar molt content.

— Molt. Per cert que vull preguntarte una cosa. De qué 's deriva la paraula candidat?

— De *cándido*.

— Vols dir?

— Pots estarne segur.

— Ja m' ho semblava perxó, ja!

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mltj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

HA SORTIT... HA SORTIT!!

EL POPULARÍSSIM

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA ^{DE} LA TORRATXA

per a 1910

Any XXII de sa publicació

Escrit pels més celebrats autors de nostra terra
Profusament il·lustrat pels més nomenats artistes

¡ 143 firmas !

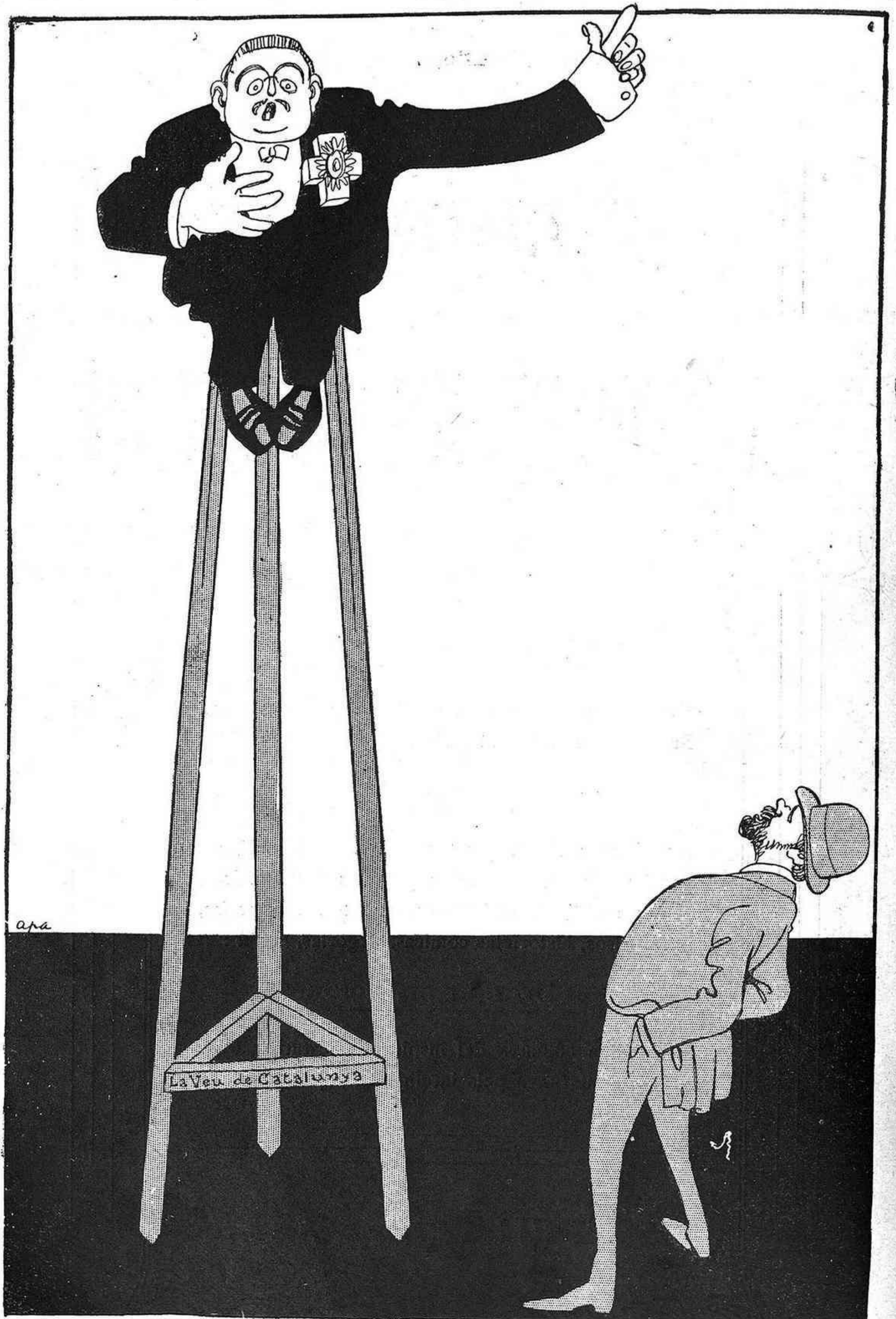
Noveletas, articles, quèntos, epígramas, historietas,
poesías, acudits, xascarrillos, pensaments :: Quadros,
planas artísticas, caricaturas, apuntes, fotografías,
:: :: frisos, historietas cómicas, alegorías, etc. :: ::

Láminas en color

Espléndida CUBERTA del inspirat caricaturista *Apa*
MESOS IL·LUSTRATS pels intel·ligents *Capuz y Picarol*

Prèu: 1 pesseta

UN HOME D' ALTURA

— Jo soch la *Pau de la Ciutat*. Aquell que 'm segueixi.....
— ¡Fugi, home! ¿Vosté la *Pau*?.. El *Pau de la Ciutat* deu volguer dir.